

УДК 811.111'25:82-343.09

I. Kovalenko
S. Baranova

PECULARITIES OF THE AUTHOR'S FAIRY TALE TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

The article investigates the English author's fairy tale as a certain type of fairy tale and establishes its clear definition. A comparative analysis of the genre, stylistic and plot features of the English and Ukrainian fairy tales, and the system of their characters is carried out. On the basis of the original illustrative sources and their translation, the subject and compositional aspects of the English author's fairy tale are explored and the relevance and importance of its further study is pointed out.

Key words: *author's fairy tale, folk tale, animalistic fairy tale, genre, plot, translation, target text, source text, vocabulary.*

This article is dedicated to the study of the problems of author's translation of fairy tales, taking into consideration examples of the English authors' works, as well as the works of the Ukrainian translators and the Ukrainian folk tales.

The **relevance** of this study is determined by the need to study some problems of translation of a literary text in the genre of the English author's fairy tale.

The **purpose** of the article is to identify the translation features of Oscar Wilde's author's fairy tales from the book «The Happy Prince and Other Tales» – «The Happy Prince» [10], «The Nightingale and the Rose» [11], as well as to highlight successful examples from Lewis Carroll's book «Alice in Wonderland» [7], Rudyard Kipling's «Jungle book» [9] and some examples from the Ukrainian folk tales.

Based on the common goal, **the research tasks** were set:

- 1) to determine the main characteristics of the literary text and the genre characteristics of the English author's fairy tale;
- 2) to identify the main problems of the translation of the author's fairy tales;
- 3) to study the translation features of I. Korunets [2] and our own translation into Ukrainian;
- 4) to identify possible solutions of the problems that arise during the translation of author's fairy tales.

The English fairy tale as a separate literary genre was considered by such scholars as L. G. Babenko [1, p. 34] who studied the general features of the English fairy tale in his works, Ye. Lysenko [5, p. 211], who developed the classification forming the basis of the fairytale genre, E. V. Harries [6, p. 22], who studied the specifics of the fairy tale as a literary genre, etc.

A literary text is a text that is based on a figurative reflection of the world and that exists for the complex communication of various information types: intellectual, emotional, aesthetic. It also has the function of an emotional impact on the reader.

One of the main differences between the literary text and any other text is that the reality in the literary text is presented as an image form. The peculiarities of the literary text should also include the presence of a lyrical hero.

There are a lot of different means of presenting information in a source and target literary text, for example:

1) epithets are rendered taking into consideration their structural and semantic features (simple and complex adjectives; the degree of compliance of normative semantic coordination with the word that is being defined; the presence of metaphors, metonymy, synaesthesia): «*important date*» – «*важлива зустріч*» [7]. In this example, the author uses the translation that is entirely appropriate here;

2) similes – are conveyed with regard to their structural features, stylistic features of the vocabulary included there in: «*Bagheera's eyes were as hard as jadesstones*» – «*очі пантери світяться, мов два нефрити*» [9]. In this example, an equivalent translation was used to transfer the author's description of the appearance through the Ukrainian language means and to preserve an atmosphere of the text;

3) author's neologisms are translated according to the derivational model existing in the target language, that is similar to the one, which the author used, with preservation of the semantics of the word components and stylistic features: «*Snark*» [7] – «*зануда*», a neologism, created by Lewis Carroll. Author's neologisms are considered one of the translation difficulties because it is not always possible to convey the content of the word without breaking the structure of the word;

4) a play upon words that is based on the ambiguity of a word or the revival of its internal form. In rare cases the coincidence of the word polysemy volume may be played upon in the source text and the translation preserves both the meaning and the principle of the play: «*I had NOT!*», *cried the Mouse, sharply and very angrily. «A knot!*», *said Alice, always ready to make herself useful. «Дурниці! – розсердилася Миша. – Постійно всілякі дурниці! Як я від них втомилася! Цього просто не витримати!*» – «*А що потрібно тримати?» – запитала Аліса*» [7]. The play upon words is another difficulty of translation because it is important to preserve the comic content and the structure of the word combination in translation.

A fairy tale is an epic genre of written and oral folk art: a prose story about fictional events in the different nations' folklore.

The author's fairy tale is an epic genre: a story that is focused on fiction, which is closely connected with a folk tale, but it belongs to a certain author, and it has not existed before in both oral and written forms and had no other options.

Fairy tales that are written in English provide an opportunity to get acquainted with the traditions, culture and oral creativity of people from other countries. For example, English fairy tales, where the main characters are animals, teach the reader to distinguish the good and bright from the evil, to empathize and help, to believe in justice [3, p. 21].

For example, in the animated tales, fox always symbolizes a tricky, insidious person, for example, a fairy tale «*Лисичка-сестричка і вовк-панібрат*»: «*А лисичка бігла повз хатку та так нюхає носом; коли чує –пиріжки пахнуть. Підкралась до вікна тихенько, вхопила пиріжок моторненько та й подалась. Вибігла на поле, сіла, виїла мачок із пиріжка, а туди напхала сміттячка, стулила його та й біжить...*» [4].

There are some cases, when the translator needs both knowledge and special creative skills. Writers often use play upon words, and this play is not easy to recreate in translation. Sometimes such word combinations are not amenable to translation and force the translator to make some footnotes. For example, the Ukrainian version of the name of the play written by O. Wilde «*Як важливо бути серйозним*» does not show the play upon words in it. It is based on the homonymy of English name «*Ernest*» and adjective «*earnest*» – «*серйозний*».

The peculiarity of Wilde's fairy tale is manifested in its vocabulary and stylistics:

1) the prince, telling Swallow the story of his happy life, says: «*So I lived, and so I died*» [10]. In the translation by I. Korunets these words are: «*Так я жив і отак помер*» [2]. As a result, it turns out that the Prince both lived happily and happily died, and it is not clear

from this, for example, why he died at such a young age. Therefore, the literal translation is not appropriate here.

The most successful option would be to use the word replacement transformation. Everything becomes clear and acquires deep meaning, if the words of the Prince are explained with the phrase: «*Так я жив і тому помер*»;

2) when the Swallow told the Prince about the sorrows of the his city inhabitants, the Prince told her: «*I am covered with fine gold, you must take it off, leaf by leaf, and give it to my poor; the living always think that gold can make them happy*» [10].

In the translation by I. Korunets these words are: «*Я весь позолочений. Зніми з мене золото листочок за листочком і роздай бідним. Люди чомусь гадають, що в золоті щастя*» [2].

We should notice that in the translation by I. Korunets about 30 % of the words are missing and, taking them into account, the words of the Prince acquire a slightly different meaning: «*Я покритий найкращим золотом. Ти повинна зняти його, листок за листком, і роздати моїм нужденним жителям міста. У світі живих усі без виключення думають, що золото може зробити їх щасливими*».

The main difficulties in translating are the translation of stylistic means, in their rendering such translational transformations as the replacement of words, equivalence and explication are often used.

Semantic compensation is often used to fill in the gaps, caused by so-called «non-equivalent» lexis. This is the designation of the nationally-biased units that are important for characteristics of a foreign country language and alien to another language or another linguistic reality. If these details are not fundamentally important, then there will be no loss for the reader if you omit it in translation.

«*The musicians will sit in their gallery*» [11]. – «*На хорах будуть сидіти музики*» [2].

«*All that I ask of you in return is that you will be a true lover, for Love is wiser than Philosophy, though she is wise, and mightier than Power, though he is mighty*» [11]. – «*У нагороду я прошу в тебе одного: будь вірний своїй любові, бо, як мудра Філософія, у Любові більше мудрості, ніж у Філософії, – і якою могутною Влада не була б, Любов – сильніша за будь-яку Владу*» [2].

Perhaps the most traditional example of semantic redundancy is the use of the so-called «paired synonyms» that are often manifested in all styles of the English language writing. However, in the Ukrainian language such a manifestation does not occur, and when it is translated, one of the synonyms is not repeated, and two words are replaced by one, then the concretization occurs.

In a descriptive translation, the lexical unit of a foreign language is replaced by the phrase that expresses its meaning, i.e. giving an explanation or the description. The description in the translation is used in relation to relatively few mastered concepts, expressed by one or another phrase, or in order to emphasize the nationally-cultural peculiarity of the mode of expression. However, in some cases, this method of translation is used for a situational orientation. This method is also called a lexical addition method.

«*...and he leaned down and plucked it*». – «*І він висунувся з вікна і зірвав її*» [11].

«*So the Nightingale sang to the Oak-tree, and her voice was like water bubbling from a silver jar*» [11]. – «*І Соловей став співати Дубові, і спів його нагадував дзюрчання води, що летіть зі срібного глечика*».

This example clearly shows where the use of generalization was necessary, but did not take place. So, it would be more acceptable to refer to the more general meaning of the word «*ecstasy*», while the translation of «*екстаз*» falls out of the style of the text.

«Crimson was the girdle of petals, and crimson as a ruby was the heart» [11]. – «Червоним став її віночок, і червоним, як рубін, стало її серце».

This example resorts to generalization to bring the most common and generally accepted equivalent in Ukrainian.

Describing the situation and nature in the fairy tale with the help of expressive means, both the author and translator can transmit the mood of a certain episode of a fairy tale, helping the reader to perceive his mood.

Conclusions. A literary text is a text that is based on a figurative reflection of the world. It exists for the complex communication of various information types: intellectual, emotional, aesthetic. There are a lot of different means of presenting information in a literary text, for example: epithets, similes, author's neologisms and a play upon words.

A fairy tale as a literary text is an epic genre of the written and oral folk art. The translator needs both knowledge and special creative skills. Rendering the stylistic devices and expressive means is one of the main difficulties in translation. That is why such translational transformations as the replacement of words, modulation and explication are often used in the fairy tale translation. Semantic compensation is also employed to fill in the gaps caused by so-called «non-equivalent» lexis.

This article can lead to further linguistic studies of the structural-semantic and communicative features of the English fairy and determination of its typological features in comparison with the Ukrainian and German one.

References

1. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика : учебник : практикум / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – 4-е изд., испр. – Москва : Флинта : Наука, 2006. – 496 с. ; Babenko L. H. Linyhvystycheskyi analiz khudozhestvennoho teksta. Teoryia y praktyka : uchebnyk : praktykum / L. H. Babenko, Yu. V. Kazaryn. – 4-e yzd., yspr. – Moskva : Flynta : Nauka, 2006. – 496 s.

2. Вайлд О. Щасливий принц. Вибрані казки та оповідання [Електронний ресурс] / О. Вайлд, перекл. І. Корунець. – Режим доступу : http://umka.com/ukr/catalogue/books-for-children/wilde-o-schaslyvy-prync-selected-fairy-tales-and-stories-the-happy-prince.html?print_this=1 ; Wilde O. Shchaslyvyi prync. Vybrani kazky ta opovidannia [Elektronnyi resurs] / O. Wilde, perekl. I. Korunets. – Rezhym dostupu : http://umka.com/ukr/catalogue/books-for-children/wilde-o-schaslyvy-prync-selected-fairy-tales-and-stories-the-happy-prince.html?print_this=1

3. Коваленко І. Ю. Анімалістична казка як вид казки / І. Ю. Коваленко, С. В. Баранова // Молодий вчений. – 2016. – № 11. – С. 198–201 ; Kovalenko I. Yu. Animalistychna kazka yak vyd kazky / I. Yu. Kovalenko, S. V. Baranova // Molodyi vchenyi. – 2016. – № 11. – С. 198–201.

4. Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат [Електронний ресурс] // Українські народні казки. – Режим доступу : <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/lysyczka-sestryczka-i-vovk-panibrat> ; Lysychka-sestrychka i Vovk-panibrat [Elektronnyi resurs] // Ukrainski narodni kazky. – Rezhym dostupum : <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/lysyczka-sestryczka-i-vovk-panibrat>

5. Лысенко Е. Композиционно-смысловая структура сказки Дж. К. Ролинг «Гарри Поттер и тайная комната»: когнитивный аспект / Е. Лысенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика». 2005. – Вип. 1. – С. 211–218 ; Lysenko Ye. Kompozitsionno-smyslovaya struktura skazki Dzh. K. Roling «Garri Potter i tajnaya komnata»: kognitivnyy aspekt / Ye. Lysenko // Naukovyi visnyk

Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Linhvistyka». – 2005. – Vyp. 1. – S. 211–218.

6. Ушкалова М. В. К вопросу о классификации каламбура [Электронный ресурс] / М. В. Ушкалова // Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета. – 2013. – № 3 (27). – С. 151–157. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-klassifikatsii-kalambura> ; Ushkalova M. V. K voprosu o klassifikatsii kalambura [Elektronnyy resurs] / M. V. Ushkalova // Uchenye zapiski. Elektronnyy nauchnyy zhurnal Kurskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2013. – № 3 (27). – S. 151–157. – Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-klassifikatsii-kalambura>

8. Carroll L. Alice's Adventures in Wonderland [Electronic resource] / L. Carroll. – Mode of access : https://www.adobe.com/be_en/active-use/pdf/Alice_in_Wonderland.pdf

9. Harries E. W. Twice upon a Time Women Writers and the History of the Fairy Tale / E. W. Harries. – Princeton : Princeton University Press, 2001. – 232 p.

10. Kipling R. The jungle Book [Electronic resource] / R. Kipling. – Mode of access : <https://ebooks.adelaide.edu.au/k/kipling/rudyard/jungle/>

11. Wilde O. The Happy Prince [Electronic resource] / O. Wilde // Short stories. – Mode of access : <http://www.eastoftheweb.com/short-stories/UBooks/HapPri.shtml>

12. Wilde O. The Nightingale and the Rose [Electronic resource] / O. Wilde // Short stories. – Mode of access : <http://www.eastoftheweb.com/short-stories/UBooks/NigRos.shtml>
Submitted October 30th, 2018.

І. Ю. Коваленко

С. В. Баранова

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АВТОРСЬКОЇ КАЗКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Дана стаття присвячена вивченню проблем перекладу авторської казки, на прикладі казок англійських авторів, а також робіт українських перекладачів і українських народних казок.

У статті зазначено, що англійська казка як прообраз національного духу та образного мислення народу є самобутнім літературним жанром, а її структурно-семантичні та комунікативні особливості є актуальними для дослідження вчених-лінгвістів і донині. Розглядаються загальні характеристики англійських казок як окремого літературного жанру, з'ясовуються його формуючі основи (формально-структурні, функціональні, когнітивні та комунікативні) та виявляються ключові особливості, які відрізняють авторську казку від народної. Проводиться аналіз композиційної структури англійських казок на прикладі англійської авторської казки. З'ясовано, що композиційна структура казки залежить від художнього мовлення, художніх засобів, локусу твору.

У статті досліджено деякі стилістичні особливості англійських казок, а саме: використання каламбурів, порівнянь, епітетів, особливості вживання авторських неологізмів (оказіоналізмів). За допомогою вживання каламбурів у казках автор створює сатиричний ефект, робить твір більш емоційним та виразним. Головною ознакою неологізму є його абсолютна новизна для більшості носіїв мови, а індивідуально-авторські неологізми є багатим матеріалом у словотвірному плані, оскільки вони створюються як за допомогою узуальних, так і okazіональних способів. З'ясовується, що стилістичні прийоми допомагають створити детальний опис, настрої казки та характеристику її персонажів.

До того ж, у статті розглядається такий жанр, як анімалістична казка. Анімалістична казка – це вид народної казки, у якій головними героями є тварини, за допомогою яких автор алегорично показує людей, їхні звички, характери, побут, негативні та позитивні риси.

Проводиться перекладацький аналіз фрагментів казок, пропонується власне бачення доцільності трансформацій.

Ключові слова: авторська казка, народна казка, анімалістична казка, жанр, сюжет, переклад, текст перекладу, текст оригіналу, словниковий запас.

УДК 811.111'42'373.233

О. А. Коваленко
М. О. Яценко

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛІВ МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено вивченню одного із соціолінгвістичних факторів, що визначають мовну поведінку індивіда, – гендерного. Розглянуто релевантність гендерного фактору в рамках аналізованих зразків мовної поведінки в різних ситуаціях, вербалізованих у англomовному художньому дискурсі.

Ключові слова: гендер, мовне спілкування, мовна поведінка, художній дискурс.

Дослідження мовної поведінки комунікантів є одним з актуальних напрямків прагматичних досліджень у вітчизняній і закордонній лінгвістиці. Незважаючи на велику кількість літератури, присвяченої проблемам мовного спілкування, залишається досить багато питань, що вимагають спеціального вивчення. Зокрема, залишаються невивченими фактори, що впливають на вибір мовних тактик і комунікативних ходів. Відомо, що до числа таких факторів у першу чергу належать соціо- та психолінгвістичні. В останні десятиліття з'явилося широке коло робіт, де на різному лінгвістичному матеріалі демонструються гендерні відмінності мовної поведінки. У той же час деякі дослідники звертають увагу на перебільшення ролі статевих розходжень, заперечуючи вирішальну роль фактора статі серед інших параметрів людської особистості [1; 2; 3; 4].

У зв'язку із цим виникає необхідність проаналізувати особливості комунікації чоловіків і жінок та визначити релевантність / нерелевантність гендерного фактора у виборі моделей мовної поведінки. Вивчення кореляції між соціальною статтю й вибором варіанта мовної поведінки представляється досить перспективним у плані системного опису мовної поведінки, що й зумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження – встановлення кореляції між соціальною статтю й вибором засобів вербалізації варіанта мовної поведінки у дискурсі.

Завдання роботи: вивчити та зіставити погляди різних дослідників на трактування поняття «гендеру» та його мовного впливу; розглянути релевантність гендерного фактору в рамках аналізованих зразків мовної поведінки в різних ситуаціях, вербалізованих у англomовному художньому дискурсі.